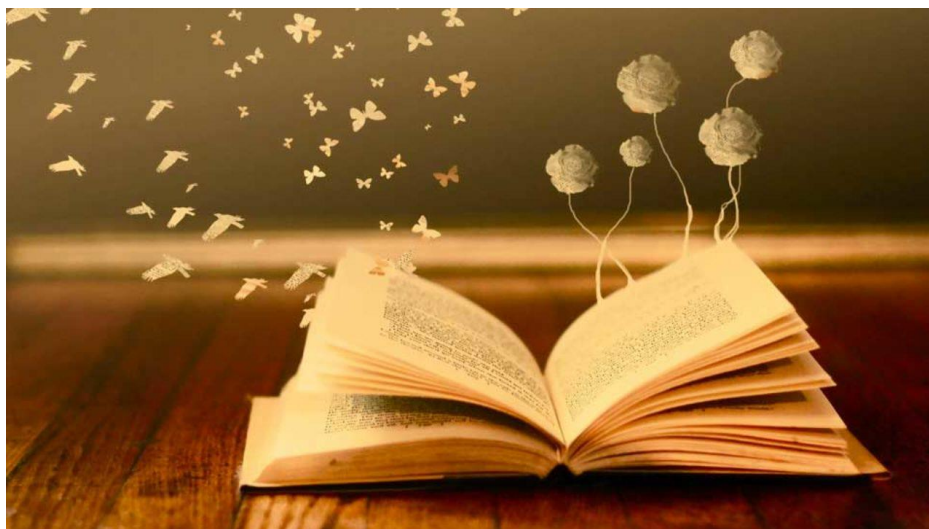

Osnovna šola Hudinja

»ČE NE BOMO BRALI, NAS BO POBRALO!«

RAZISKOVALNA NALOGA

Področje: sociologija

Avtorici:

Pia Rejc Vipotnik, 8. b

Teja Vengust, 8. b

Mentorica:

Urška Farčnik, univ. dipl. angl. in franc.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2021

Osnovna šola Hudinja

»ČE NE BOMO BRALI, NAS BO POBRALO!«

Področje: sociologija

Avtorici:

Pia Rejc Vipotnik, 8. b

Teja Vengust, 8. b

Mentorica:

Urška Farčnik, univ. dipl. angl. in franc.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2021

POVZETEK

Branje je dejavnost, ki nas spremlja na vsakem koraku. Bralna pismenost je ena izmed najpomembnejših veščin današnje dobe. Branje se začne že v zibelki in dobrega bralca je treba vzgajati od mladih nog dalje. V zadnjem času je, žal, opaziti upad branja, kar je potrdila tudi najina raziskovalna naloga. V anketi so učenci odgovorili, da jih je polovica notranje motiviranih za branje, polovica pa le zunanje. Slednji berejo le zaradi spodbud staršev in zahtev šole. Najraje berejo najmlajši učenci. Količina branja se s starostjo zmanjšuje, saj se mladi raje zamotijo z elektronskimi napravami. Kljub temu elektronske knjige bere malo učencev. Da bi učencem približali branje, se šole poslužujejo različnih bralnih projektov. Fantje imajo slabše bralne navade, saj redkeje posežejo po knjigah, poleg tega tudi manj berejo. Manj branja pomeni tudi slabšo pismenost, kar je razlog za zaskrbljenost. Ker izboljšuje koncentracijo ter spomin, je branje tudi predpogoj za dobro učenje, zato je na tem področju nujno treba ukrepati. Branje bi moralo biti zabavno in brez stresa za vse ljudi na svetu.

Ključne besede: branje, bralna kultura, vzgoja za branje, mladi, bralni projekti

ZAHVALA

Pri nastajanju raziskovalne naloge naju je ves čas vzpodbujala mentorica, ki se ji zahvaljujemo za ves čas in trud, ki je pripomogel k nastanku naloge. Pomagala nama je pri iskanju literature, sestavljanju vprašalnika in oblikovanju raziskovalne naloge.

Zahvalili bi se vsem učencem in učenkam, ki so rešili vprašalnik.

Zahvalili bi se tudi najinim staršem za spodbudo pri raziskovanju.

Nazadnje pa bi se radi iskreno zahvalili še gospe Olgi Kožel, učiteljici slovenščine, za lektorski pregled naloge in vse podatke o bralnih projektih, ki potekajo na naši šoli.

KAZALO

1	UVOD	1
1.1	CILJI NALOGE	1
1.2	HIPOTEZE	1
1.3	METODE DELA	2
1.3.1	DELO Z LITERATURO	2
1.3.2	ZBIRANJE PODATKOV – ANKETA	2
2	TEORETIČNA IZHODIŠČA	3
2.1	O BRALNIH NAVADAH IN BRALNI KULTURI	3
2.2	POMEN BRANJA	4
2.3	VZGAJANJE BRALCA	5
2.4	MOTIVACIJA ZA BRANJE	5
2.5	POZITIVNI UČINKI BRANJA	8
2.6	ELEKTRONSKA KNJIGA	10
2.7	POMEN BRANJA V TUJIH JEZIKIH	11
3	EMPIRIČNI DEL – RAZISKAVA	12
3.1	VZOREC ANKETIRANCEV	12
3.2	VPRAŠANJE ŠT. 1: ZAKAJ BEREŠ? KATERI JE GLAVNI RAZLOG?	13
3.3	VPRAŠANJE ŠT. 2: KATERE VRSTE BESEDIL NAJVEČKRAT BEREŠ ALI POSLUŠAŠ?	16
3.4	VPRAŠANJE ŠT. 3: KATERA JE TVOJA NAJLJUBŠA ZVRST?	18
3.5	VPRAŠANJE ŠT. 4: KOLIKO ČASA TEDENSKO NAMENIŠ BRANJU?	20
3.6	VPRAŠANJE ŠT. 5: V KATEREM JEZIKU BEREŠ?	23
3.7	VPRAŠANJE ŠT. 6: KJE NAJRAJE BEREŠ?	25
4	SKLEPNE UGOTOVITVE	28
5	ZAKLJUČEK	30
6	LITERATURA IN VIRI	31
6.1	LITERATURA	31
6.2	SPLETNI VIRI	31
6.3	VIR SLIK	32

7	PRILOGA	33
7.1	VPRAŠALNIK KAJ, KAKO IN ZAKAJ BEREMO	33
7.2	PODATKI O BRALNI ZNAČKI IN BRALNEM PROJEKTU NAŠE ŠOLE	35

KAZALO GRAFIKONOV

GRAF 1: KATERI RAZRED OBISKUJEŠ?	12
GRAF 2: KATEREGA SPOLA SI?	13
GRAF 3: ZAKAJ BEREŠ? KATERI JE GLAVNI RAZLOG ?	14
GRAF 4: ZAKAJ BEREŠ? KATERI JE GLAVNI RAZLOG ? (ODGOVORI PO TRIADAH)	15
GRAF 5: KATERE VRSTE BESEDIL NAJVEČKRAT BEREŠ ALI POSLUŠAŠ?	16
GRAF 6: KATERE VRSTE BESEDIL NAJVEČKRAT BEREŠ ALI POSLUŠAŠ? (ODGOVORI PO TRIADAH)	17
GRAF 7: KATERA JE TVOJA NAJLJUBŠA ZVRST?	19
GRAF 8: KATERA JE TVOJA NAJLJUBŠA ZVRST? (ODGOVORI PO TRIADAH)	20
GRAF 9: KOLIKO ČASA TEDENSKO NAMENIŠ BRANJU?	21
GRAF 10: KOLIKO ČASA TEDENSKO NAMENIŠ BRANJU? (ODGOVORI PO TRIADAH)	22
GRAF 11: KOLIKO ČASA TEDENSKO NAMENIŠ BRANJU? (ODGOVORI PO SPOLU)	23
GRAF 12: V KATEREM JEZIKU BEREŠ?	24
GRAF 13: V KATEREM JEZIKU BEREŠ? (ODGOVORI PO RAZREDIH)	25
GRAF 14: KJE NAJRAJE BEREŠ?	26
GRAF 15: KJE NAJRAJE BEREŠ? (ODGOVORI PO TRIADAH)	27

KAZALO TABEL

TABELA 1: KATERI RAZRED OBISKUJEŠ?	12
TABELA 2: KATEREGA SPOLA SI?	13
TABELA 3: ZAKAJ BEREŠ? KATERI JE GLAVNI RAZLOG ?	13
TABELA 4: ZAKAJ BEREŠ? KATERI JE GLAVNI RAZLOG ? (ODGOVORI PO RAZREDIH)	14
TABELA 5: KATERE VRSTE BESEDIL NAJVEČKRAT BEREŠ ALI POSLUŠAŠ?	16
TABELA 6: KATERE VRSTE BESEDIL NAJVEČKRAT BEREŠ ALI POSLUŠAŠ? (ODGOVORI PO RAZREDIH)	17
TABELA 7: KATERA JE TVOJA NAJLJUBŠA ZVRST?	18
TABELA 8: KATERA JE TVOJA NAJLJUBŠA ZVRST? (ODGOVORI PO RAZREDIH)	19
TABELA 9: KOLIKO ČASA TEDENSKO NAMENIŠ BRANJU?	20
TABELA 10: KOLIKO ČASA TEDENSKO NAMENIŠ BRANJU? (ODGOVORI PO RAZREDIH)	21
TABELA 11: KOLIKO ČASA TEDENSKO NAMENIŠ BRANJU? (ODGOVORI PO SPOLU)	22
TABELA 12: V KATEREM JEZIKU BEREŠ?	23
TABELA 13: V KATEREM JEZIKU BEREŠ? (ODGOVORI PO RAZREDIH)	24
TABELA 14: KJE NAJRAJE BEREŠ?	25
TABELA 15: KJE NAJRAJE BEREŠ? (ODGOVORI PO RAZREDIH)	26

1 UVOD

1.1 CILJI NALOGE

Tone Pavček je nekoč rekel: »Če ne bomo brali, nas bo pobralo!« S to povedjo se popolnoma strinjava, saj sva tudi sami strastni bralki. Ne mine dan, da ne bi vzeli v roke knjige. Opažava, da imajo učenci različne bralne navade: eni berejo radi in ne morejo odložiti knjige; drugi berejo samo tisto, kar je nujno potrebno. Nekateri berejo raje revije, drugi knjige. Vidiva, da velik del učencev bere samo tisto, kar zahtevajo učitelji, sicer pa po knjigi ne posežejo. Medve zelo radi bereva in piševa zgodbe tudi v angleškem jeziku, kar za najine sošolce ne moreva ravno trditi.

Opažava, da učenci vedno manj berejo, saj svoj prosti čas raje kot branju namenijo igranju igrice na mobilnih telefonih ali računalnikih in gledanju televizije ter brskanju po spletu. Ko smo bili mlajši, smo veliko raje brali kot sedaj. V 1. triadi smo morali vsak dan zapisovati, koliko in kaj smo brali v bralni dnevnik. Takrat smo prav tekmovali, kdo bo imel več vpisov. Med odmori smo vzeli v roke knjigo in se podali v svet domišljije. Sedaj, v 3. triadi, ne tekmujemo več. Učitelji nas na vse možne načine spodbujajo k branju. Večini učencev ukradejo pozornost, obenem pa tudi zasedejo prosti čas, druge stvari: elektronske naprave, športni treningi, krožki, plesne vaje, pevski zbori itd.

Nalogo delava zato, ker želiva izvedeti več o bralnih navadah učencev. Zanima naju, koliko učenci berejo, kaj berejo (tip literature), ali berejo tudi v kakšnem tujem jeziku, kje berejo, zakaj berejo, ali pri branju uporabljajo e-bralnike, ali tudi sami kaj pišejo.

1.2 HIPOTEZE

Preden sva se lotili raziskovanja, sva prebrali kar nekaj različne literature ter se po posvetu z mentorico odločili za naslednje hipoteze:

HIPOTEZA 1: Večina učencev bere le knjige, predpisane kot obvezno branje.

HIPOTEZA 2: Učenci najpogosteje berejo fantazijske romane.

HIPOTEZA 3: Učenci 2. triade berejo več kot učenci 3. triade.

HIPOTEZA 4: Manj kot desetina učencev bere v tujem jeziku.

HIPOTEZA 5: Večina učencev bere v postelji.

HIPOTEZA 6: Dekleta berejo več kot fantje.

HIPOTEZA 7: Učenci 2. triade berejo knjige zaradi lastnega interesa, učenci 3. triade pa zato, ker od to njih zahtevajo starši ali šola.

1.3 METODE DELA

1.3.1 DELO Z LITERATURO

Pri izdelavi raziskovalne naloge sva najprej poiskali ustrezno literaturo ter jo preučili. O branju je napisanih mnogo knjig, saj se z branjem ukvarja veliko strokovnjakov, predvsem zadnja leta, ko branje upada. Nekaj podatkov sva našli na spletu, nekaj pa v knjigah in revijah.

1.3.2 ZBIRANJE PODATKOV – ANKETA

Podatke za praktični del naloge sva pridobili s pomočjo anketnega vprašalnika. Zaradi epidemije koronavirusa smo se učenci šolali doma, zato sva se odločili uporabiti spletni vprašalnik in tako sva s pomočjo mentorice sestavili anketo na portalu 1KA. Anketo sva namenili učencem **2. in 3. triade naše šole**. Najin vzorec raziskovanja predstavljajo učenci od 4. do 9. razreda. V anketi je sodelovalo **310** oseb. Vprašalnik, ki je bil anonimen, je imel vprašanja zaprtega tipa, kar nama je omogočilo lažjo obdelavo podatkov. Na koncu sva pregledali in analizirali odgovore ter izdelali tabele in grafe. Anketa je imela naslov **Kaj, kako in zakaj beremo** in je bila dostopna na <https://www.1ka.si/a/309308>.

2 TEORETIČNA IZHODIŠČA

2.1 O BRALNIH NAVADAH IN BRALNI KULTURI

Ko sva si izbrali najin raziskovalni problem, sva začeli z iskanjem informacij. Najprej sva pregledali raziskovalne naloge, ki so že bile napisane na to temo¹. O branju je bilo napisanih kar nekaj raziskovalnih nalog, kar nama daje vedeti, da se z branjem veliko ukvarjamo vsi. Našli sva ogromno raziskav in priročnikov, ki raziskujejo motivacijo za branje in svetujejo, kako otroke bolj motivirati za branje, saj vsi opažajo, da le-ta pada.

Z bralnimi navadami sta se ukvarjali Špela Vodeb in Tea Kovač na OŠ Frana Roša (2013). Ugotavljali sta najpomembnejše dejavnike, ki vplivajo na razvijanje bralnih navad. Ugotovili sta, da starši spodbujajo otroke k branju, da deklice berejo več kot dečki in da je učencem bližje proza kot poezija.

Na II. osnovni šoli je Petrisa Čanji raziskovala kaj, koliko in zakaj berejo učenci 3. triade njihove šole (2013). Ugotovila je, da dekleta berejo več kot fantje. Učenci z višjim učnim uspehom, ki večinsko menijo, da branje vpliva na splošno razgledanost, berejo več kot tisti z nižjim. Ugotovila je tudi, da bralna motivacija z leti upada.

Na OŠ Lava sta se z branjem ukvarjali Gaja Kramberger in Manca Romih (2018). Ugotovili sta, da večina učencev rada bere. Knjige za domače branje se jim zdijo nezanimive, zato jih ne berejo radi. Raziskovalki sta ugotovili, da le 10 % učencev raje bere knjige kot brska po računalniku ali telefonu.

Bralno kulturo učencev III. OŠ je raziskovala Mina Brezić (2015) in tudi ona je ugotovila, da veselje do branja upade v 3. triadi. Učenci pričakovano raje berejo knjige po lastnem izboru kot tiste, predpisane za domače branje. Kot predhodna naloga je tudi ta pokazala, da učenci raje uporabljajo telefone in igrajo računalniške igre kot berejo.

Na naši šoli sta v povezavi z branjem v preteklih letih nastali dve raziskovalni nalogi s področja branja. Nataša Ljepoja in Tina Jelenc sta se ukvarjali z branjem revij na OŠ

¹Vir: <https://splet.mladizacelje.si/index.php/arhiv-nalog/>, dostop oktober in november 2020.

Hudinja (2010). Ugotovili sta, da revije bere več fantov kot deklet. Dekleta raje berejo revije o modi, fantje pa revije, povezane s športi oz. naravoslovjem.

Žan Zidanšek in Gašper Karlovšek pa sta raziskovala bralno kulturo na OŠ Hudinja (2012). Ugotovila sta, da učeni ne berejo le knjig za šolo, temveč posežejo po knjigah iz lastnega interesa in veselja do branja. Učenci izbirajo knjige, ki imajo privlačno naslovnico in naslov, in ne toliko knjig, ki jim jih priporočijo prijatelji. Podala sta zanimiv predlog, in sicer da bi učenci vsak mesec pred celim razredom pripovedovali, kaj so prebrali in vrstnikom priporočali knjige ter bi tako morda koga vzpodbudili k branju. Ta predlog se tudi nama zdi odličen.

Najprej sva raziskali, kdaj se branje sploh začne. Katarina Kesič Dimić (2010) razlikuje različne stopnje bralcev.

- Začetni bralci: branje se začne ob rojstvu, ko dojenčki listajo knjige iz blaga in kartona.
- Otroci od 4 do 7 let se oblikujejo v bralce, ko se pričnejo zanimati za tiskane medije okoli sebe. Začnejo prepoznavati besede in ob pomoči že lahko berejo lažje slikanice.
- Otroci od 7 do 9 let prehajajo od popolne podpore odraslih k neodvisnemu branju. Samostojno pričenjajo prebirati lažja besedila in so bolj samozavestni ob branju težjih knjig.
- Otroci od 9 do 11 let so večinoma že tekoči bralci, ki razumejo pomen branja različnih čtiv in so pri branju večinoma neodvisni od odraslih. Radi prebirajo teme, ki se dotikajo njihovega življenja in izkušenj, ter se o prebranem radi pogovarjajo.
- Mladostniki od 11 do 15 let so samostojni bralci, ki uporabljajo branje kot pomemben del vsakdanjega življenja. Berejo za zabavo in za pridobivanje novih informacij.

2.2 POMEN BRANJA

Vsi ljudje vsak dan beremo, zavedno ali nezavedno. Začne se že s potjo v šolo, kjer beremo napise in zapise na prometnih znakih. Pri nekaterih se začne že prej, ko berejo sporočila na mobilnih telefonih. Učenci beremo v šoli, starši v službi, beremo v trgovini

in seveda tudi doma. Beremo recepte, ko kuhamo, in navodila, ko sestavljamo pohištvo. Branje je nepogrešljiv del vsakdanjika.

Že od malega poslušamo, kako je branje pomembno za razvoj mišljenja in domišljije. Z branjem nas spoznajo starši, ko smo še majhni, in nam zvečer v svojem naročju berejo pravljice. S tem se oblikuje lepa, čustvena vez med otrokom in njegovimi starši. Če starši radi berejo, dajejo s tem dober vzgled svojim otrokom in tako tudi otroci (praviloma) radi oz. raje berejo.

Raziskave so pokazale, da so boljši bralci tudi uspešnejši v šoli.

2.3 VZGAJANJE BRALCA

Vzgoja bralca se torej prične zelo zgodaj. Najpomembnejšo vlogo pri tem imajo starši. Že prej sva omenili čustveno vez, ki se splete med otrokom in starši. Branje naglas pa je pomembno že v zelo zgodnjem obdobju, ko se otrok uči pravilne izgovorjave. Glagol brati namreč pomeni »*razpoznavati znake za glasove in jih vezati v besede*«². Ko je starejši, bere (sledi črkam in besedam) skupaj s starši: med poslušanjem opazuje obliko črk in se nauči izgovorjave, nato zlogovanja, kasneje pa še branja besed.

»Pismenost v domačem okolju se večinoma ocenjuje glede na pogostost branja otrokom in dejavnosti, ki neposredno pripravljajo otroka na učenje branja in pisanja. Manj bralnih navad se pogosto povezuje z dejavniki, kot so nižja stopnja izobrazbe, revščina, priseljena družina ... O družinah, kjer se manj bere otrokom, je razširjeno mnenje, da se pri njih znanje in izobrazba ne uvrščata med vrednote. Vendar pa so tudi tukaj izjeme, ki izobraževanje zelo cenijo in v njem vidijo izhod iz revščine.« (Knaflič, 2009, str. 8.)

2.4 MOTIVACIJA ZA BRANJE

Kaj nas vleče h knjigam? Zakaj moramo nujno odpreti to zakladnico idej? Razlogov je več. Morda komaj čakamo, da vidimo, kako se bo zgodba nadaljevala, morda pa nam je učiteljica celo uro slovenščine prigovarjala, da bo naslednji teden preverjala domače branje in knjigo odpremo le zato.

²Vir: <https://fran.si/iskanje?View=1&Query=brati>, dostop 11. 11. 2020.

Pri tem razlikujemo notranjo in zunanjo motivacijo.

Pečjak, Bucik, Gradišar in Peklaj (2002) so ugotovile, da notranja motivacija za branje izhaja iz notranje želje in potreb posameznika, iz njegove radovednosti in zatopljenosti v branje. Takšna motivacija pomeni trajen bralni interes.

Zunanjo motivacijo pa spodbujajo zunanji dejavniki, med katere uvrščamo ocene, pohvale, nagrade, priznanja, tekmovanja ... Ti dejavniki so vezani na potrditev iz okolja, zato pogosto pride do izogibanja branju, ko teh dejavnikov ni več.

Povedano drugače: zunanje motiviran bralec bere knjigo zato, da dobi dobro oceno, notranje motiviranemu bralcu pa je knjiga vir zadovoljstva in užitka.

Poleg tega notranje motivirani bralci praviloma več berejo, kar pomeni, da je njihovo branje bolj tekoče. Notranje motiviran bralec se bo tudi lažje in z veseljem učil, saj mu gre branje dobro od rok.

»Raziskave kažejo, da lahko šole s svojim celotnim delovanjem močno vplivajo na bralno motivacijo svojih učencev. Sem sodijo prijetno in spodbudno bralno okolje, različne interesne dejavnosti, ki spodbujajo branje, in šolsko ozračje, ki širi prepričanje o pomembnosti branja. Od ciljev bralnega pouka oziroma od poučevanja je precej odvisno, kakšno vlogo bo imelo branje kasneje v življenju posameznika. Če otroci ne postanejo bralci v osnovnošolskem obdobju, je le malo možnosti, da postanejo takšni kasneje v življenju.« (Pečjak, Bucik, Gradišar in Peklaj, 2006, str. 38.)

V šolah imamo ogromno bralnih dejavnosti, in sicer obvezno domače branje ter ostale projekte. Eden izmed teh projektov je vseslovenska Bralna značka, ki že pol stoletja spodbuja mlade k branju in dviga njihovo bralno kulturo. Bralna značka poteka tako, da učenci pripovedujemo vsebino prebrane knjige razredniku (na razredni stopnji) oziroma učiteljici slovenščine (na predmetni stopnji). Učenci, ki v vseh devetih letih opravijo bralno značko, dobijo posebno priznanje za 9-letno zvestobo bralni znački in se ob zaključku 9. razreda udeležijo nagradnega dne, ki z različnimi delavnicami poteka na eni izmed celjskih znamenitosti (Stari grad, Celjska koča, Lapidarij ...). V lanskem šolskem letu je bilo na naši šoli kar 19 t. i. zlatih značkarjev. Učiteljica slovenščine, gospa Olga Kožel, nama je prijazno posredovala podatke o lanski bralni znački. Od 499 učencev je bralno značko osvojilo 312 učencev, kar predstavlja skoraj

dve tretjini učencev (63 %). V 1. in 2. razredu so prav vsi učenci osvojili bralno značko. V 3. razredu je bralno značko osvojilo 76 % učencev. V povprečju je v 1. triadi bralno značko osvojilo 92 % učencev. V 4. razredu je bralno značko osvojilo 96 % učencev, v 5. razredu pa bistveno manj, le 52 % petošolcev. V 6. razredu je stanje še slabše, saj je bralno značko osvojilo le 37 % učencev. V povprečju je v 2. triadi bralno značko osvojilo 62 % učencev, kar je kar 30 % manj učencev kot v 1. triadi. V 7. razredu je bralno značko osvojilo 44 % učencev. V 8. razredu je rezultat najslabši – bralno značko je osvojilo 15 % učencev. Meniva, da bo letošnje število zlatih značkarjev nižje kot leto prej. V lanski generaciji je zlato bralno značko osvojilo 43 % učencev – to so učenci, ki so vseh 9 let pridno brali. V povprečju je v 3. triadi bralno značko osvojilo 34 % učencev, kar je kar 28 % manj učencev kot v 2. triadi. Povprečje bralcev strmo pada po triadah: iz 92 % na 62 % in na koncu na 34 %, kar ni dober podatek.

Bralna značka je na naši šoli organizirana tudi pri angleščini, nemščini in zgodovini. Učenci pri teh predmetih preberemo izbrane knjige in ob uspešni predstavitvi na koncu leta osvojimo bralno priznanje. Na naši šoli učenci osvajamo bralno značko od 1. razreda dalje in po pregledu večletne statistike so učiteljice slovenščine opazile, da se število »bralcev« močno zmanjša nekje v 6. oz. 7. razredu. Hkrati so ugotovile, da nas učence k branju pritegnejo zunanje oblike motivacije, ki nam obljublajo nagrado, zato je pomembno, da bi učenci razumeli pravi pomen branja knjig in bi pričeli v njih uživati in ne bi brali samo zaradi zunanjih spodbud, ampak tudi iz lastnega interesa in radovednosti. V ta namen poteka v šoli tudi poseben bralni projekt.

Ta projekt se imenuje **Knjiga me(ne)briga**³. Vanj so vključeni vsi učenci od 6. do 9. razreda, njegov namen pa je dvigniti bralno kulturo. S projektom Knjiga me(ne) briga želijo učitelji povečati poseganje po knjigah pri učencih od 6. do 9. razreda, saj ravno pri njih opažajo zmanjšanje zanimanja za branje. Bolj pomembni postajajo ostali viri informacij, kot je npr. splet. Projekt želi pri učencih ustvariti pozitiven odnos do branja in knjig ter omogočiti, da branje prepoznajo kot vir informacij in znanj ter kot zabavo in užitek.

³Podatke o bralni znački in bralnem projektu Knjiga me(ne) briga nama je posredovala gospa Olga Kožel, učiteljica slovenščine (osebna komunikacija, januar 2021).

Učenci imamo na voljo nabor knjig, ki jih beremo in v mesecu marcu nato rešujemo kviz, s katerim se spodbuja "zdravo" tekmovalnost. Zmagovalci se nato v mesecu maju predstavijo na prireditvi ob zaključku bralne značke, prav tako pa dobijo v dar knjigo. Letošnji nabor knjig je naslednji:

- 6. r.: G. Mebs: Nedeljka
- 7. r.: P. Voranc: Solzice
- 8. r.: F. Zlata: Zlatin dnevnik
- 9.r.: I. Cankar: Moje življenje

V okviru državnega projekta Rastem s knjigo⁴ vsako leto vsak sedmošolec prejme slovensko mladinsko leposlovno delo. Vsi učenci v organizaciji šole obiščejo Osrednjo knjižnico Celje, kjer jim knjižničarji predstavijo delovanje knjižnice ter jim podarijo na javnem razpisu izbrano izvirno mladinsko leposlovno delo. V tem šolskem letu je to knjiga Mateta Dolenca Kako dolg je čas.

Branje pa spodbuja tudi tekmovanje za Cankarjevo priznanje, saj morajo učenci prebrati knjigo, ki je podlaga za naloge in spise, ki jih na tekmovanju rešujejo.

2.5 POZITIVNI UČINKI BRANJA⁵

1. Z branjem razvijate vaše verbalne sposobnosti

Bralci knjig imajo bogatejši besedni zaklad, zato bodo lažje našli najboljši izraz za vse tisto, kar želijo sporočiti drugim. Na splošno velja, da več kot ste prebrali knjig, bogatejši je vaš besedni zaklad.

2. Branje izboljša vaš fokus in koncentracijo

Za razliko od branja blogov in časopisnih novic bo knjiga od vas zahtevala več vašega časa, fokusa in koncentracije. Upreti se je treba vsem zunanjim dražljajem in se povsem potopiti v tekst, z izkazano zbranostjo pa se postopno krepi moč pozornosti.

⁴Vir: <https://www.jakrs.si/bralna-kultura/rastem-s-knjigo/>, dostop 11. 11. 2020.

⁵Povzeto po <https://govorise.metropolitan.si/zanimivosti/10-razlogov-zakaj-je-za-vas-dobro-da-berete-knjige/>, dostop 20. 10. 2020.

3. Bralci knjig imajo radi umetnost in pogosto spreminjajo svet na bolje

Neka nedavna študija je pokazala, da ljudje, ki radi berejo knjige, pogosteje zahajajo v muzeje in se udeležujejo koncertov. Bojda naj bi se tako kulturno udeleževali znatno pogosteje kot tisti, ki knjig ne berejo. Pravi bralci naj bi se tudi kar trikrat pogosteje od nebralcev pridružili prostovoljnim in dobrodelnim dejavnostim. Knjigoljubci pa so tudi družbeno precej bolj kritični in dobronamerni.

4. Branje spodbuja vašo domišljijo

Omejeni smo zgolj toliko, kolikor je omejena naša domišljija. In prav to nas o nas, življenju in svetu učijo knjige. V stiku z razmišljanjem in mnenji drugih ljudi v lastnem umu premikamo meje možnega. Ko beremo o nam neznanih, tujih krajih, naš um sam skreira bogastvo domišljijских slik, namesto da bi v spomin zgolj shranil slike z malih ekranov. Domišljija, in z njo ustvarjalnost našega uma, se tako še krepi.

5. Z branjem postajate pametnejši

Knjige so prava zakladnica podatkov in novih znanj ter so veliko cenejše od tečajev in izobraževanj. Branje knjig naj bi bilo tudi statistično tesno povezano z akademskimi uspehi.

6. Branje knjig vas naredi zanimive in privlačne

Ker z branjem knjig postajamo inteligentnejši, skladno s tem postajamo tudi bolj zanimivi in privlačni. Tako v akademskih kot zasebnih krogih vam bodo še kako prav prišli podatki iz vseh mogočih virov, ki ste jih mimogrede osvojili med branjem knjig.

7. Branje zmanjšuje stres

Neka študija je pokazala in dokazala, da branje znatno zmanjšuje raven stresa. Vse, kar mora posameznik storiti, pa je, da vzame v roke knjigo in v tišini bere. Že po 6 minutah takšne dejavnosti so znanstveniki izmerili upočasnen srčni utrip in sproščanje mišičnih tenzij.

8. Branje izboljšuje vaš spomin

Med branjem imamo običajno več časa, da o prebranem tudi razmišljamo. Branje knjig namreč ponuja možnost, da se sredi aktivnosti ustavimo in zadeve premislimo, česar

med ogledom filma ali med poslušanjem glasbe ne počnemo. Med dobrobiti branja knjig lahko tako pripišemo še izboljšanje spominskih aktivnosti in učenja novih veščin.

9. S pomočjo knjig se lahko spoznamo in na novo ustvarimo

Če knjige beremo počasi, zlagoma, z veliko ljubezni in odprtosti, lahko v sebi odkrijemo dotlej neznane izvire humorja, domišljije in osebne pristnosti. Z branjem lahko na novo definiramo sebi lasten občutek intimnosti in našo zavest ozdravimo bolečine. S pomočjo knjig lahko odkrijemo svoj prav jaz.

10. Branje knjig je zelo zabavno

Če branje ne bi bilo tudi samo po sebi zabavno, bi branje postalo zgolj še ena delovna obveznost. Tako pa je branje ne le nadvse kratkočasno, ampak poleg vsega prinaša še številne dobrobiti.

2.6 ELEKTRONSKA KNJIGA⁶

Elektronska knjiga, e-knjiga ali digitalna knjiga je knjiga, izdana v elektronski obliki. Namesto v fizični obliki jo beremo s pomočjo računalniške naprave, tehnologija pa računalnikom omogoča tudi branje elektronske knjige s pomočjo sintetizatorja govora. Nakup elektronskih knjig poteka hitro in enostavno z nekaj kliki preko spletne trgovine, dostavljena pa je v trenutku.

Elektronske knjige imajo veliko prednosti. So **ekološko varčnejše**, saj za naš užitek ni potreben noben poseg v naravo. Ker odpadejo stroški tiskanja, pošiljanja, poštne, obdelave in posrednikov, je e-knjiga **cenejša**. Prodaja elektronskih knjig vsako leto vztrajno narašča. Lahko jo berete na bralniku, računalniku, prenosniku, dlančniku, telefonu in sama po sebi ne zavzame fizičnega prostora. Zato vam je omogočeno imeti pri sebi zmeraj skoraj **neomejeno število e-knjig**, pa naj gre za leposlovje, strokovno literaturo, kuharske knjige, otroške in mladinske knjige, interaktivne slikanice ali duhovne in druge priročnike. Elektronska knjiga je lahko **prenosljiva**, beremo jo lahko

⁶Povzeto po <http://www.digitpen.com/e-knjige/kaj-je-elektronska-knjiga>, dostop 15. 11. 2020.

povsod, tudi na poti. Lahko je **dostopna** – kupimo jo v elektronski obliki preko spletne trgovine, dostavljena je takoj po opravljenem plačilu. Zaradi hitre preglednosti je e-knjiga **odličen učni pripomoček**, omogoča hitro iskanje in je zmožna zadostiti številnim praktičnim raziskovalnim potrebam. Enostavno lahko dodajamo in brišemo zaznamke, podčrtujemo tekst in ga hitro pregledujemo. Elektronska knjiga je primerna tudi za slabovidne bralce, saj je mogoče spreminjati velikost pisave.

Vseeno pa elektronska knjiga otipa in vonja »prave« knjige ne more nadomestiti. Občutek, ko odpreš novo knjigo, je neprecenljiv.

2.7 POMEN BRANJA V TUJIH JEZIKIH

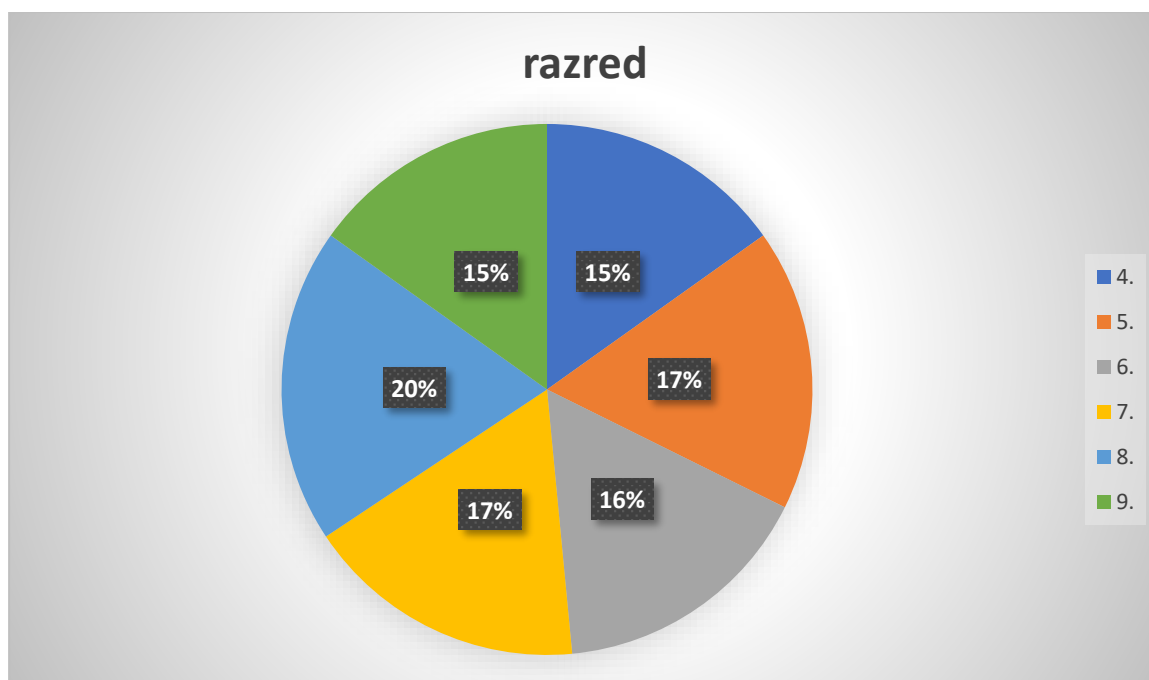
Učiteljice tujih jezikov ves čas poudarjajo, naj čim več beremo v tujih jezikih, saj bomo s tem veliko pridobili: novo besedišče, sklepanje pomena besed iz sobesedila, spoznavanje in utrjevanje slovničnih struktur ... Vsak jezik ima svoje jezikovne zakonitosti in strukture povedi se bomo najhitreje naučili z branjem. Lani je na naši šoli 54 učencev opravilo angleško bralno značko: 13 četrtošolcev, 4 petošolci, 7 šestošolcev, 12 sedmošolcev (tudi midve sva del te statistike), 7 osmošolcev in 11 devetošolcev.

3 EMPIRIČNI DEL – raziskava

3.1 Vzorec anketirancev

Tabela 1: Kateri razred obiskuješ?

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
4.	46	15 %
5.	54	17 %
6.	50	16 %
7.	54	17 %
8.	59	19 %
9.	47	15 %
Skupaj	310	100 %

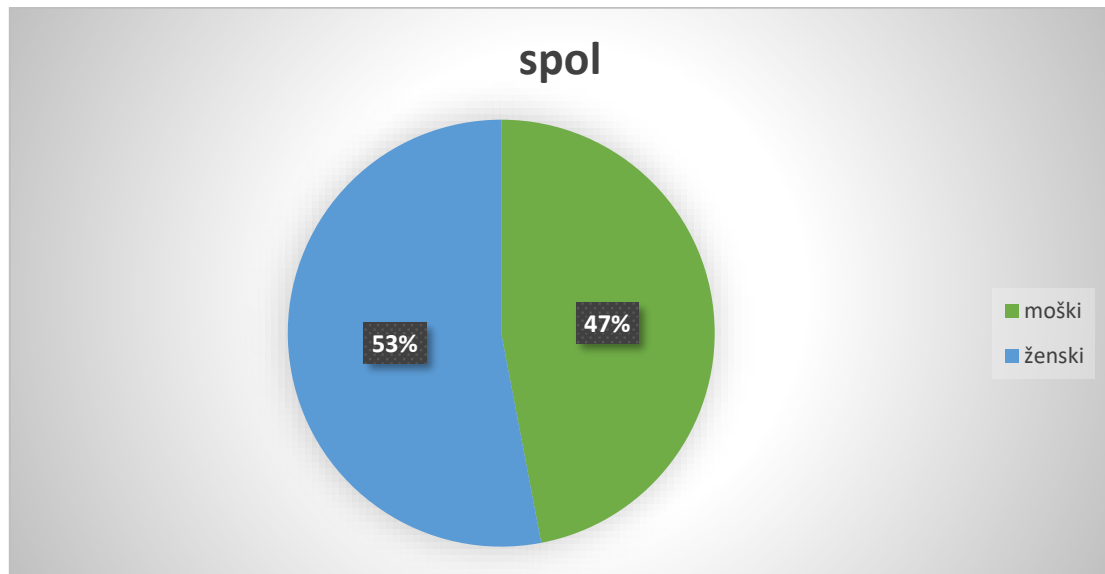

Graf 1: Kateri razred obiskuješ?

Na vprašalnik je odgovorilo 310 učencev. V 2. triadi je na vprašalnik odgovorilo 150 učencev, in sicer 46 četrtošolcev, 54 petošolcev in 50 šestošolcev. V 3. triadi je na vprašalnik odgovorilo 160 učencev, in sicer 54 sedmošolcev, 59 osmošolcev in 47 devetošolcev.

Tabela 2: Katerega spola si?

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
moški	146	47 %
ženski	164	53 %
Skupaj	310	100 %

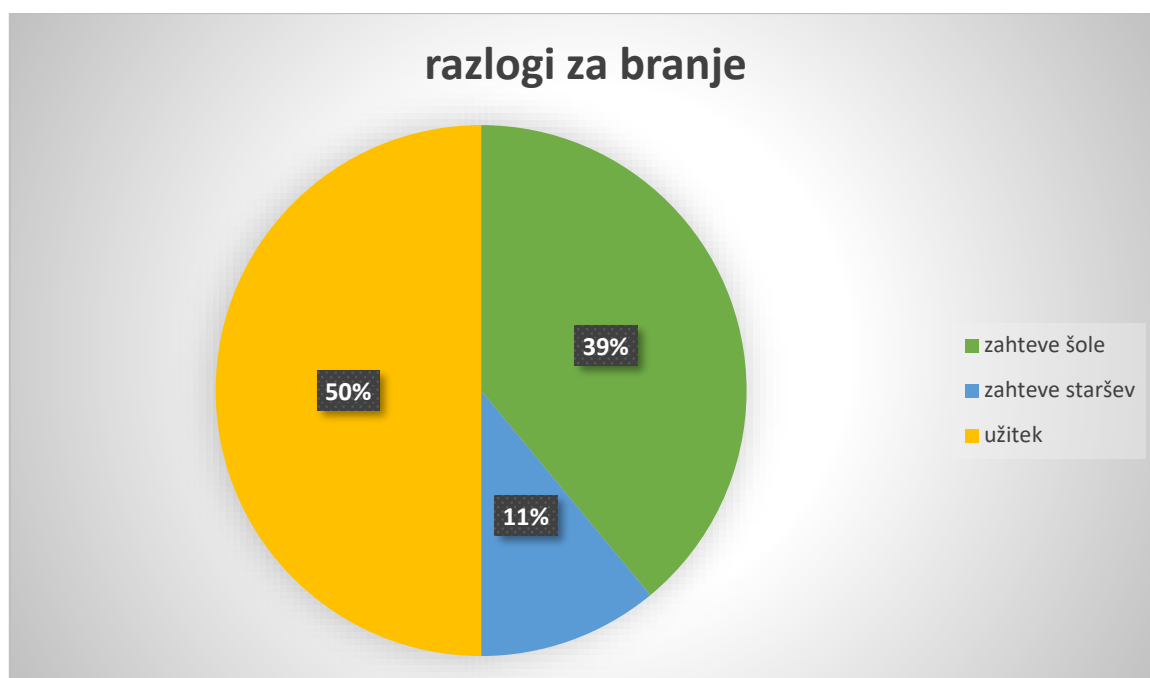
Graf 2: Katerega spola si?

Na vprašalnik je odgovorilo 146 učencev, kar predstavlja 47 % vseh anketirancev, ter 164 učenk, kar predstavlja 53 % vseh anketirancev.

3.2 Vprašanje št. 1: Zakaj bereš? Kateri je glavni razlog?

Tabela 3: Zakaj bereš? Kateri je glavni razlog ?

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
Ker od mene to zahteva šola (bralna značka, domače branje, bralni projekti).	122	39 %
Ker od mene to zahtevajo starši.	34	11 %
Ker v branju uživam.	154	50 %
Skupaj	310	100 %

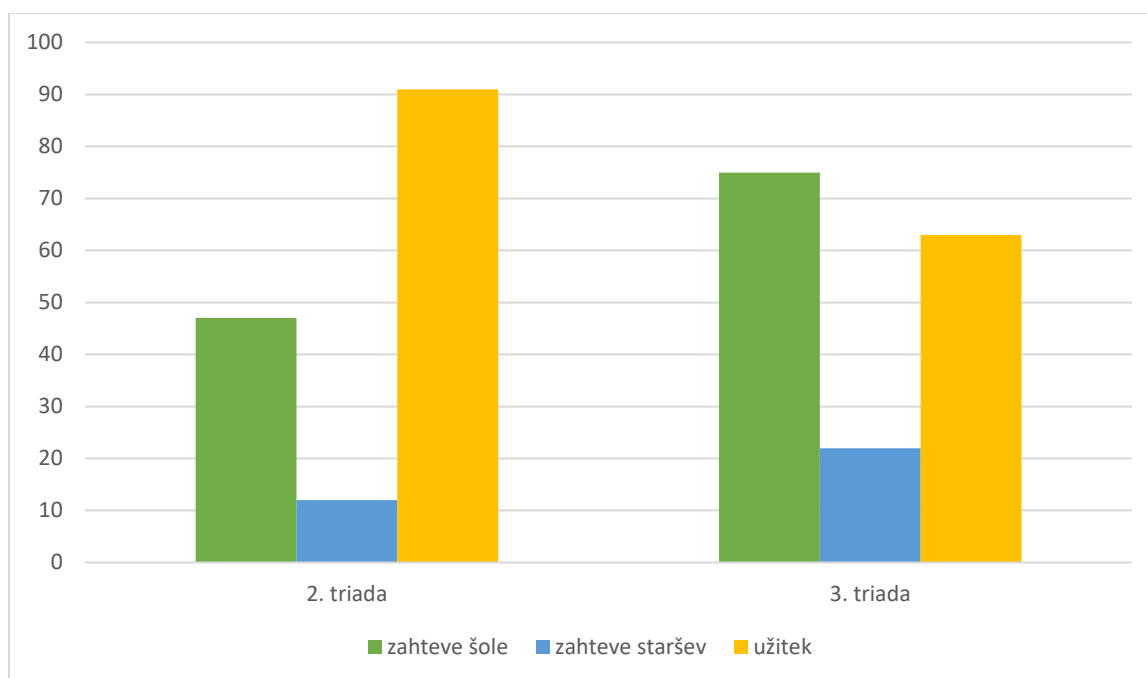

Graf 3: Zakaj bereš? Kateri je glavni razlog ?

Iz tabele je razvidno, da polovica učencev bere zato, ker v branju uživajo. 11 % učencev bere zaradi tega, ker to od njih zahtevajo starši. 39 % anketirancev pa bere zato, ker se od njih to zahteva v šoli v sklopu bralne značke, domačega branja in bralnih projektov.

Tabela 4: Zakaj bereš? Kateri je glavni razlog ? (odgovori po razredih)

Razred	Ker od mene to zahteva šola (bralna značka, domače branje, bralni projekti).	Ker od mene to zahtevajo starši.	Ker v branju uživam.	Skupaj
4.	12	5	29	46
5.	16	2	36	54
6.	19	5	26	50
7.	18	11	25	54
8.	28	7	24	59
9.	29	4	14	47
Skupaj	122	34	154	310

Graf 4: Zakaj bereš? Kateri je glavni razlog ? (odgovori po triadah)

Če pogledamo primerjavo po triadah, ugotovimo, da notranja motivacija za branje upada s starostjo, kar so pokazale tudi številne raziskave in nazadnje tudi podatki, ki prikazujejo stanje na naši šoli preteklo šolsko leto. V 2. triadi jih namreč kar 91 bere zaradi ljubezni do branja, kar predstavlja 61 % vseh anketirancev v 2. triadi. V 3. triadi je ta delež manjši, in sicer tam iz ljubezni do branja bere le 63 učencev, kar predstavlja 39 % vseh anketirancev v 3. triadi.

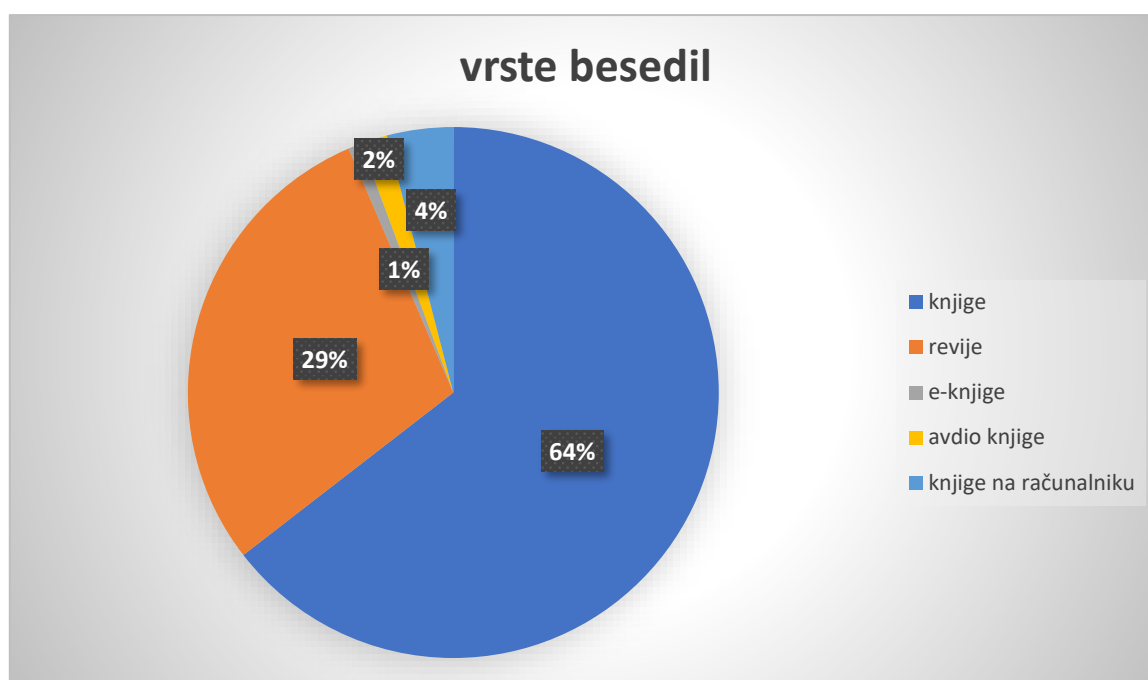
Le 12 učencev 2. triade bere zato, ker tako od njih zahtevajo starši, kar predstavlja le 8 % anketiranih učencev 2. triade. V 3. triadi je ta delež višji: zaradi zahtev staršev bere 22 učencev, kar predstavlja 14 % anketiranih učencev 3. triade.

Zaradi zahtev šole bere 47 anketiranih učencev 2. triade, kar predstavlja 31 % vseh anketirancev v 2. triadi. V 3. triadi je tudi ta delež višji, in sicer zaradi zahtev šole bere 75 učencev, kar predstavlja 47 % anketiranih učencev 3. triade.

3.3 Vprašanje št. 2: Katere vrste besedil največkrat bereš ali poslušaš?

Tabela 5: Katere vrste besedil največkrat bereš ali poslušaš?

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
knjige	247	80 %
revije	36	12 %
e-knjige	3	1 %
slušne (avdio) knjige	7	2 %
knjige na računalniku ali telefonu	17	5 %
Skupaj	310	100 %

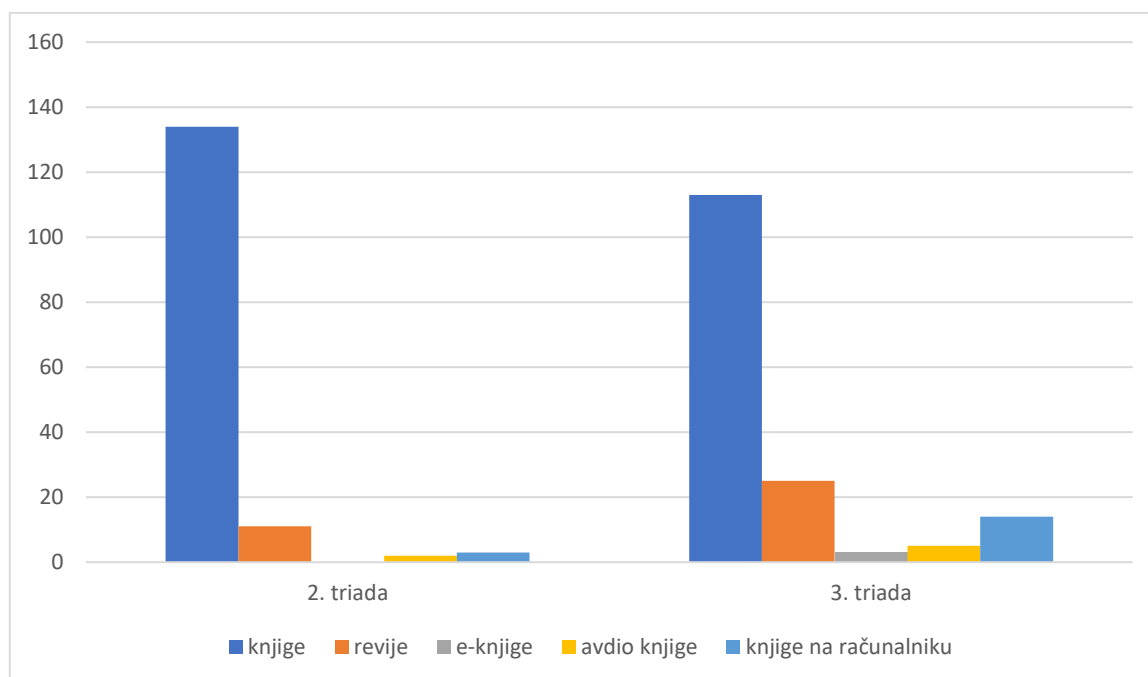
Graf 5: Katere vrste besedil največkrat bereš ali poslušaš?

Največ učencev bere knjige, in sicer 247 učencev, kar predstavlja 80 % vseh anketiranih učencev. Po revijah poseže 36 učencev, torej 12 % anketirancev. 17 učencev bere knjige na računalniku ali telefonu, kar predstavlja 5 % anketirancev. 7

učencev posluša slušne (avdio) knjige, kar predstavlja 2 % vseh anketiranih učencev. Le 3 učenci oziroma 1 % anketirancev pa bere e-knjige.

Tabela 6: Katere vrste besedil največkrat bereš ali poslušaš? (odgovori po razredih)

Razred	knjige	revije	e-knjige	slušne (avdio) knjige	knjige na računalniku ali telefonu	Skupaj
4.	43	2	0	0	1	46
5.	50	4	0	0	0	54
6.	41	5	0	2	2	50
7.	44	2	1	2	5	54
8.	36	16	1	2	4	59
9.	33	7	1	1	5	47
Skupaj	247	36	3	7	17	310

Graf 6: Katere vrste besedil največkrat bereš ali poslušaš? (odgovori po triadah)

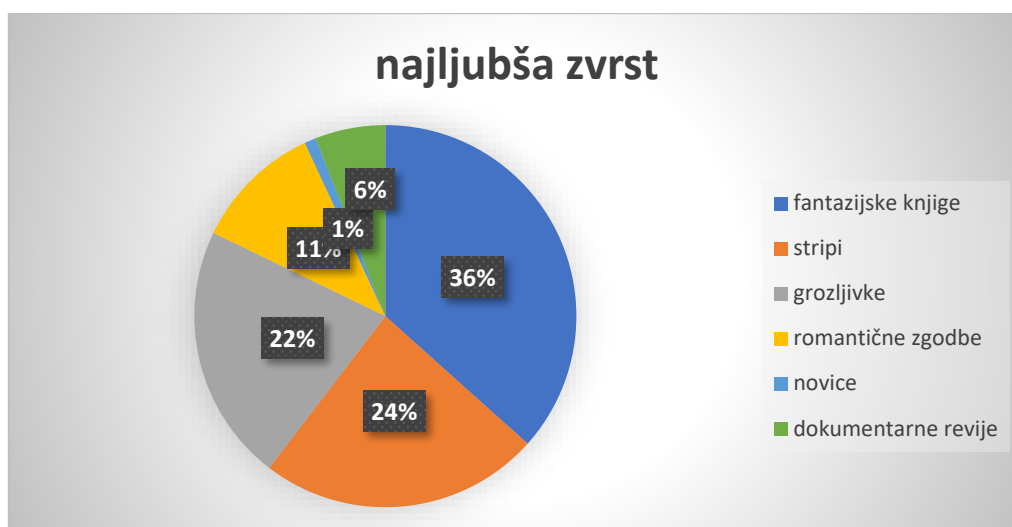
V 2. triadi po knjigah poseže 134 bralcev, kar predstavlja 89 % bralcev 2. triade. 11 bralcev oziroma 7 % anketiranih učencev 2. triade poseže po revijah. V 2. triadi nihče ne bere e-knjig. Le dva učenca poslušata slušne (avdio) knjige, in sicer v 6. razredu – torej le 1 % učencev 2. triade. 3 učenci 2. triade berejo knjige na računalniku ali telefonu, kar predstavlja 2 % anketiranih učencev 4., 5. in 6. razreda.

V 3. triadi bere knjige manj učencev, saj starejši učenci bolj pogosto posežejo po revijah. 113 učencev 3. triade bere knjige, kar predstavlja 71 % vseh anketirancev. Revije pa bere 25 učencev oziroma 16 % anketiranih učencev 3. triade. 3 učenci 3. triade berejo e-knjige – ta vrsta knjig je med učenci najmanj priljubljena. 5 učencev 3. triade poslušata slušne (avdio) knjige, kar predstavlja 3 % učencev 3. triade. 14 učencev pa bere knjige na računalniku ali telefonu, kar predstavlja 9 % anketiranih učencev 7., 8. in 9. razreda.

3.4 Vprašanje št. 3: Katera je tvoja najljubša zvrst?

Tabela 7: Katera je tvoja najljubša zvrst?

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
fantazijske knjige	115	37 %
stripi	74	24 %
grozljivke	67	22 %
romantične zgodbe	33	11 %
novice	3	1 %
dokumentarne revije	18	6 %
Skupaj	310	100 %

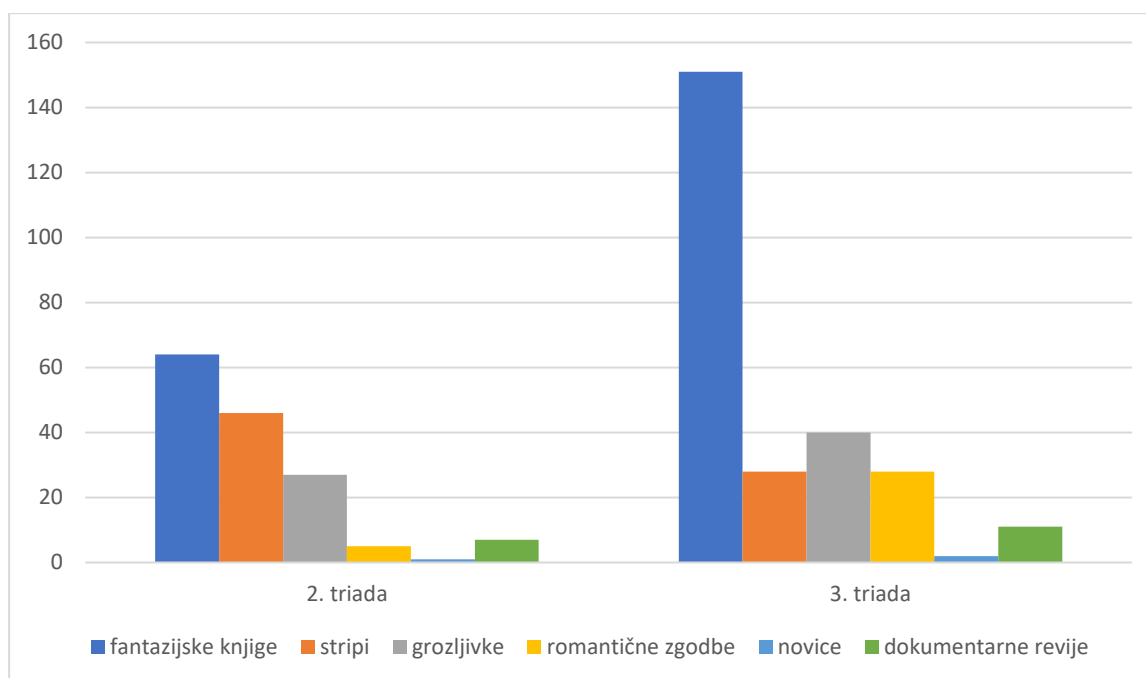

Graf 7: Katera je tvoja najljubša zvrst?

Največ anketiranih učencev, tj. 115, bere fantazijske knjige, kar predstavlja dobro tretjino učencev oziroma 37 %. Zelo priljubljeni so tudi stripi – bere jih skoraj četrtina vseh anketiranih učencev, 24 %. Zelo popularne so grozljivke, saj jih bere dobra petina učencev oziroma 22 % anketirancev. Dobra desetina anketiranih učencev, tj. 11 %, bere romantične zgodbe. 6 % anketirancev bere dokumentarne revije. Najmanj priljubljene so novice, saj jih berejo le 3 učenci oziroma le 1 % anketiranih učencev.

Tabela 8: Katera je tvoja najljubša zvrst? (odgovori po razredih)

Razred	fantazijske knjige	stripi	grozljivke	romantične zgodbe	novice	dokumentarne revije	Skupaj
4.	20	13	7	1	0	5	46
5.	26	15	10	1	1	1	54
6.	18	18	10	3	0	1	50
7.	19	14	15	4	0	2	54
8.	20	6	12	15	1	5	59
9.	12	8	13	9	1	4	47
Skupaj	115	74	67	33	3	18	310

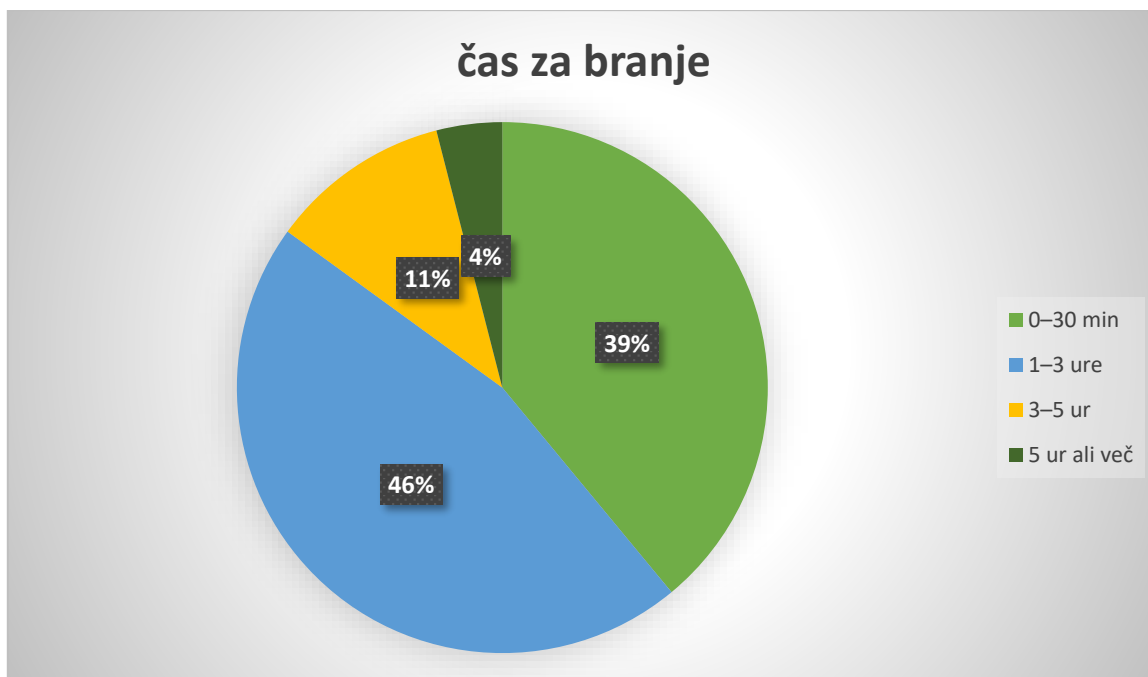
Graf 8: Katera je tvoja najljubša zvrst? (odgovori po triadah)

V obeh triadah bere fantazijske knjige skoraj enak delež učencev: v 2. triadi 31 % učencev in v 3. triadi 32 % učencev. Stripi so bolj priljubljeni v 2. triadi, saj jih tam bere 31 %, medtem ko jih v 3. triadi bere le 18 %. Po grozljivkah raje posežejo učenci 3. triade, in sicer bere grozljivke četrtna učencev 3. triade, medtem ko bere grozljivke le 18 % učencev 2. triade. Tudi romantične zgodbe so bolj priljubljene v 3. triadi: bere jih 17 % učencev, medtem ko jih v 2. triadi berejo le 3 % učencev. Novice bere le en učenec 2. triade in 2 učenca 3. triade. Dokumentarne revije bere 5 % učencev 2. triade, medtem ko je v 3. triadi ta delež višji – 7 %.

3.5 Vprašanje št. 4: Koliko časa tedensko nameniš branju?

Tabela 9: Koliko časa tedensko nameniš branju?

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
0–30 minut	121	39 %
1–3 ure	143	46 %
3–5 ur	35	11 %
5 ur ali več	11	4 %
Skupaj	310	100 %

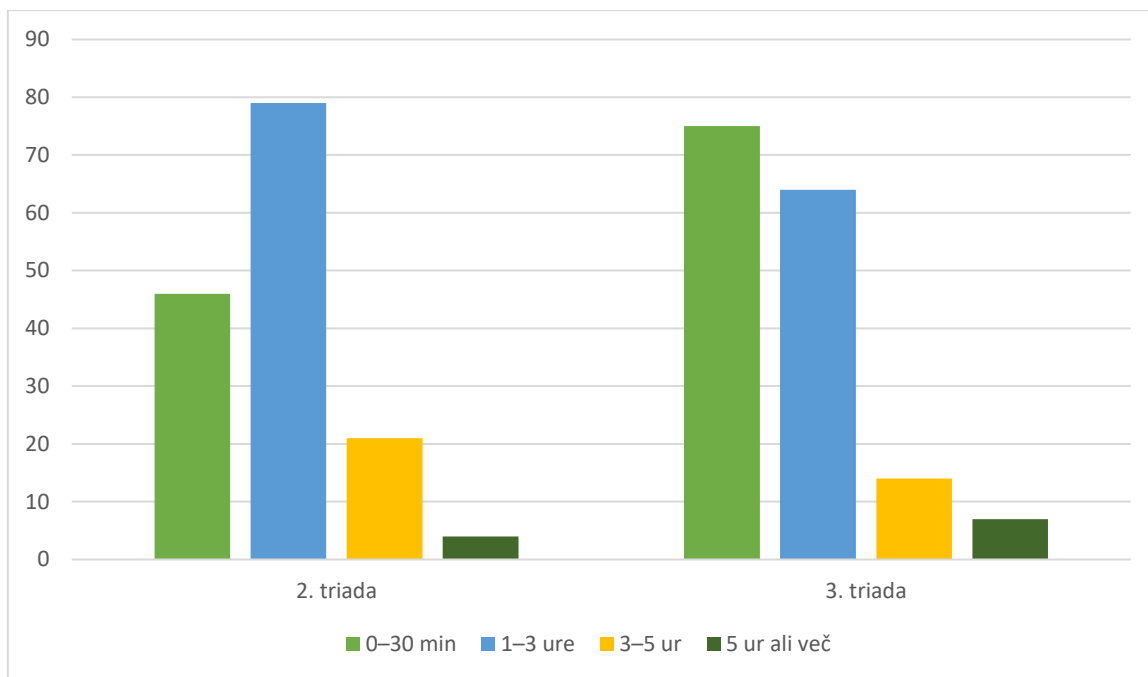

Graf 9: Koliko časa tedensko nameniš branju?

Skoraj polovica učencev (46 %) bere od 1 do 3 ure tedensko. Kar 39 % učencev bere od 0 do 30 minut, kar je precej velik delež, ki vodi v resen razmislek. 11 % učencev bere od 3 do 5 ur tedensko. Pravih knjižnih moljev, ki berejo tedensko 5 ur ali več, pa je žal le 11, kar predstavlja 4 % anketiranih učencev.

Tabela 10: Koliko časa tedensko nameniš branju? (odgovori po razredih)

Razred	0–30 minut	1–3 ure	3–5 ur	5 ur ali več	Skupaj
4.	18	24	4	0	46
5.	11	31	11	1	54
6.	17	24	6	3	50
7.	16	30	7	1	54
8.	35	17	3	4	59
9.	24	17	4	2	47
Skupaj	121	143	35	11	310

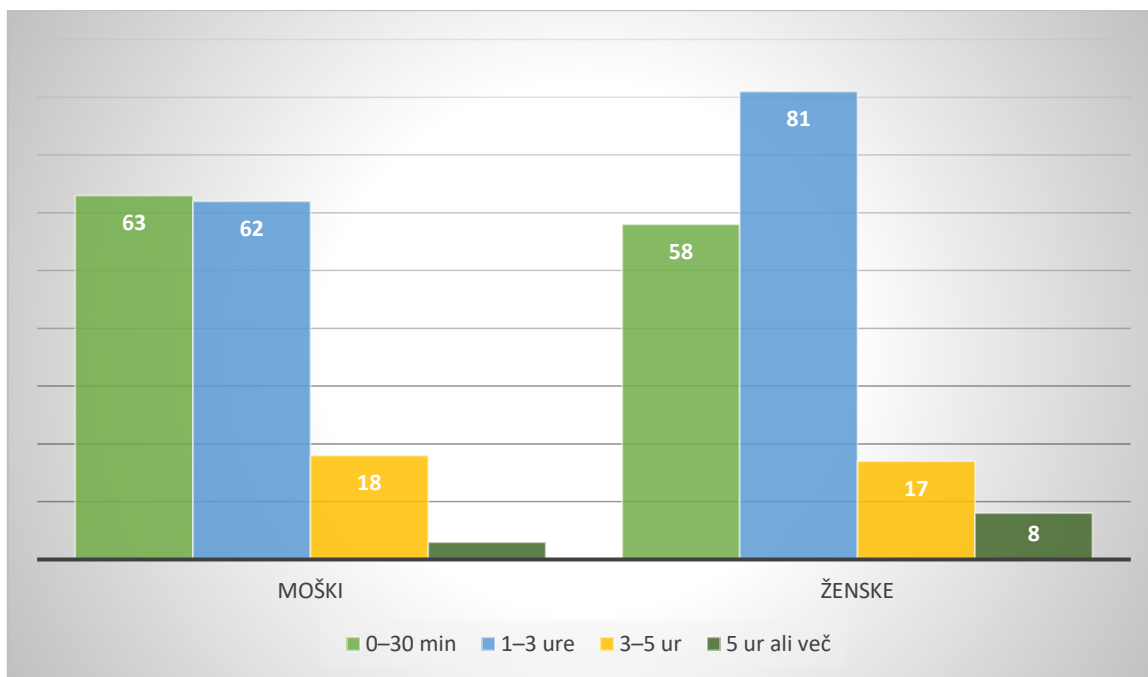

Graf 10: Koliko časa tedensko nameníš branju? (odgovori po triadah)

31 % učencev 2. triade bere na teden od 0 do 30 minut, medtem ko je v 3. triadi ta delež višji – 47 %. Od 1 do 3 ure časa tedensko namenijo branju 53 % učencev 2. triade in 34 % učencev 3. triade. Od 3 do 5 ur tedensko bere 14 % učencev 2. triade in 9 % učencev 3. triade. 5 ur ali več tedensko pa berejo le 4 učenci 2. triade, kar predstavlja 3 % učencev, in 7 učencev 3. triade, kar predstavlja 4 % učencev 3. triade. Iz grafa je razvidno, da več berejo učenci 2. triade.

Tabela 11: Koliko časa tedensko nameníš branju? (odgovori po spolu)

Razred	0–30 minut	1–3 ure	3–5 ur	5 ur ali več	Skupaj
moški	63	62	18	3	146
ženska	58	81	17	8	164
Skupaj	121	143	35	11	310

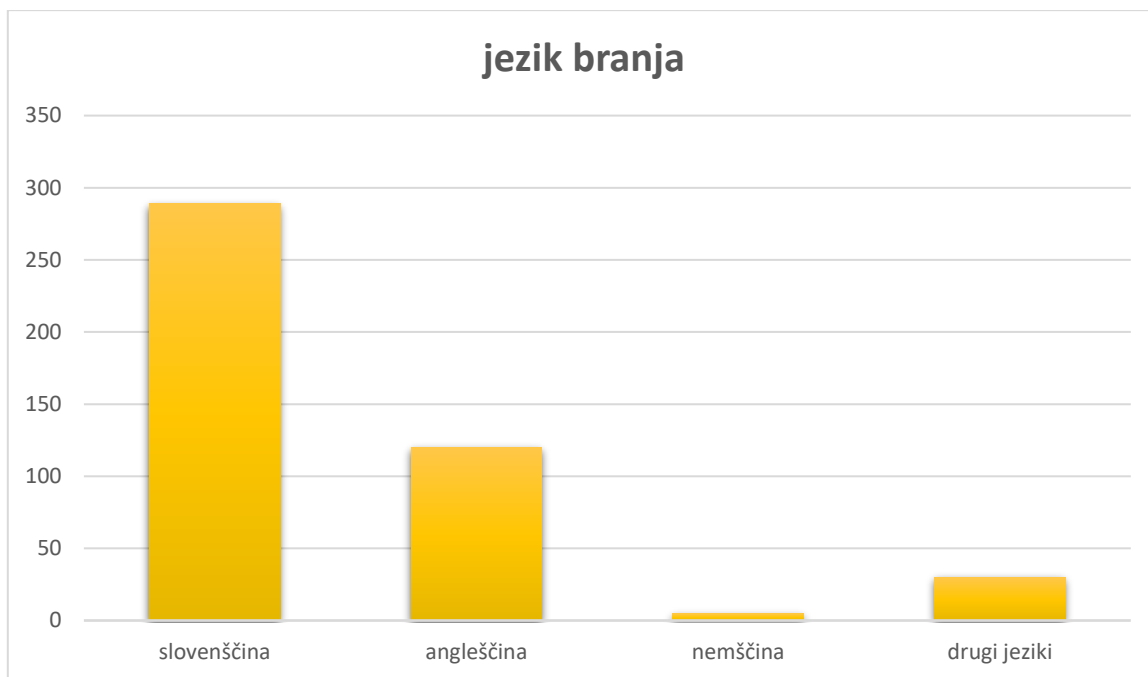
Graf 11: Koliko časa tedensko nameniš branju? (odgovori po spolu)

Iz tabele je razvidno, da dekleta po večini namenijo branju več časa kot fantje. Od 0–30 minut bere 63 fantov, kar predstavlja 43 % delež fantov, in 58 deklet, kar predstavlja 35 % deklet. 1–3 ure bere 62 fantov, kar predstavlja 42 % delež fantov, in 81 deklet, kar predstavlja 49 % deklet. 3–5 ur bere 18 fantov, kar predstavlja 12 % delež fantov, in 17 deklet, kar predstavlja 10 % deklet. Odgovor »5 ur ali več« ni izbralo veliko učencev: tako veliko berejo le 3 fantje, kar predstavlja 2 % delež fantov, in 8 deklet, kar predstavlja 5 % deklet.

3.6 Vprašanje št. 5: V katerem jeziku bereš?

Tabela 12: V katerem jeziku bereš?

	Frekvence	Delež (od 310)
slovenščina	289	93 %
angleščina	120	39 %
nemščina	5	2 %
drugo	30	10 %
SKUPAJ	444	

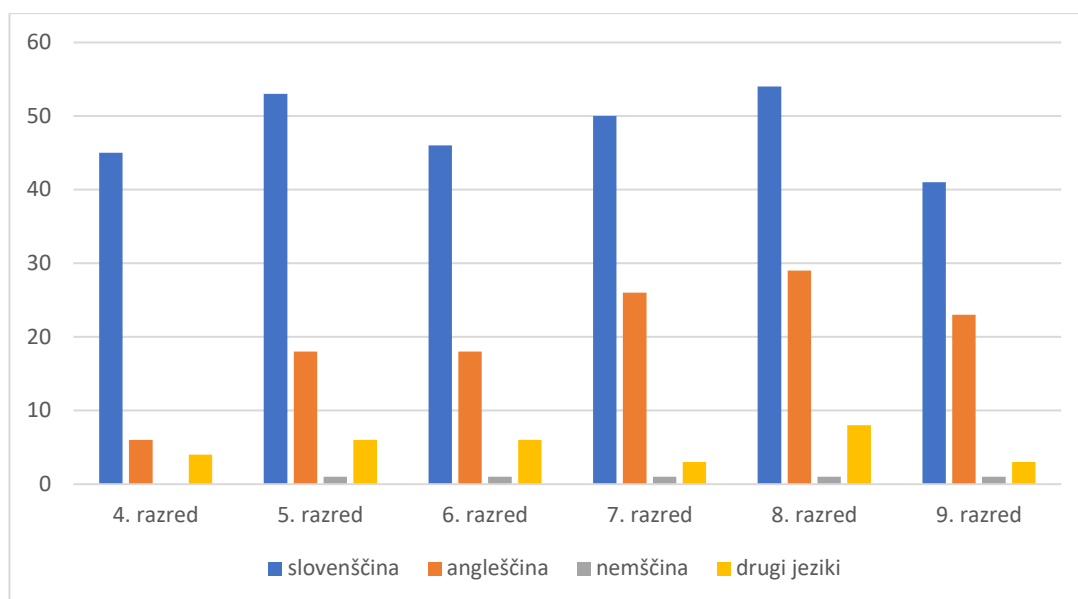

Graf 12: V katerem jeziku bereš?

Iz tabele je razvidno, da učenci berejo v mnogih jezikih. V slovenščini jih bere 289, kar predstavlja 93 % anketiranih učencev. V angleščini bere 120 učencev, kar predstavlja 39 % anketiranih učencev. V nemščini bere le 5 učencev, kar predstavlja 2 % anketirancev. V drugih jezikih bere 30 učencev, in to predstavlja 10 % anketirancev.

Tabela 13: V katerem jeziku bereš? (odgovori po razredih)

Razred	slovenščina	angleščina	nemščina	drugo	Skupaj
4.	45	6	0	4	55
5.	53	18	1	6	78
6.	46	18	1	6	71
7.	50	26	1	3	80
8.	54	29	1	8	92
9.	41	23	1	3	68
Skupaj	289	120	5	30	444

Graf 13: V katerem jeziku bereš? (odgovori po razredih)

Pregled po triadah pokaže, da v 2. triadi v slovenščini bere 144 učencev, kar predstavlja 96 % vseh anketirancev 2. triade. V 3. triadi je teh učencev 145, kar predstavlja 91 % vseh anketirancev 3. triade.

V angleščini bere 42 učencev 2. triade, torej 28 % vseh anketirancev v 2. triadi. Delež je višji v 3. triadi, in sicer znaša 49 %, saj tam v angleščini bere kar 78 učencev.

Delež branja knjig v angleščini v 3. triadi je najbrž večji zaradi usvajanja jezika, ki se v 2. triadi šele dobro začne.

V nemščini ne bere veliko učencev: 2 učenca v 2. triadi, kar predstavlja 1,3 % učencev 2. triade. V 3. triadi v nemščini berejo 3 učenci, kar predstavlja 1,9 % vseh učencev 3. triade.

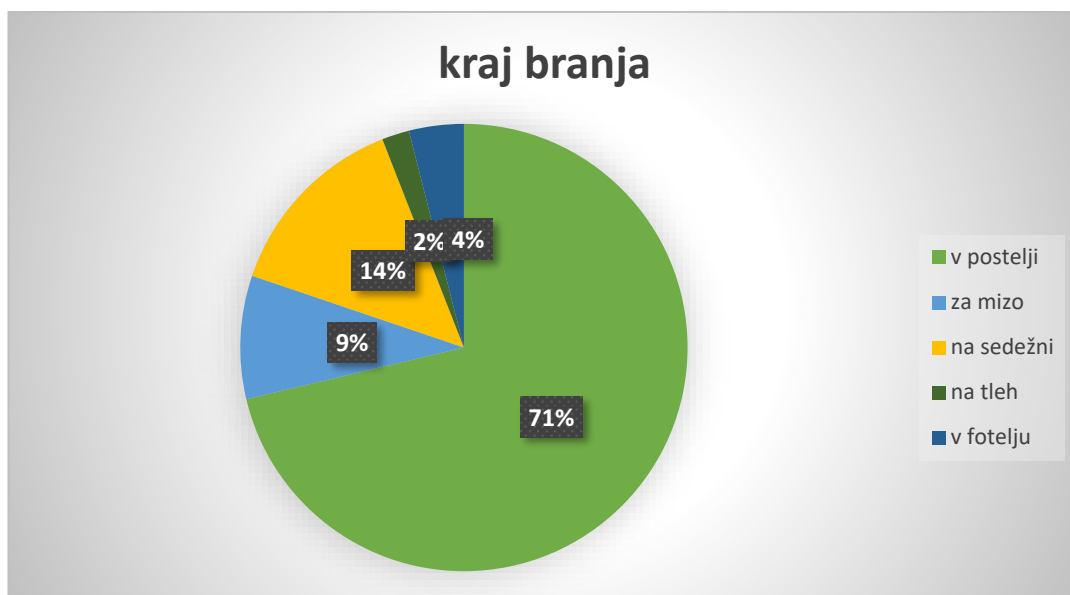
V drugih jezikih bere 16 učencev 2. triade, kar predstavlja 11 % vseh anketirancev v 2. triadi, ter 14 učencev 3. triade, kar predstavlja 9 % vseh učencev 3. triade.

3.7 Vprašanje št. 6: Kje najraje bereš?

Tabela 14: Kje najraje bereš?

Odgovori	Frekvenca	Odstotek
v postelji	222	71 %
za mizo	28	9 %

na sedežni	44	14 %
na tleh	5	2 %
v fotelju	11	4 %
Skupaj	310	100 %

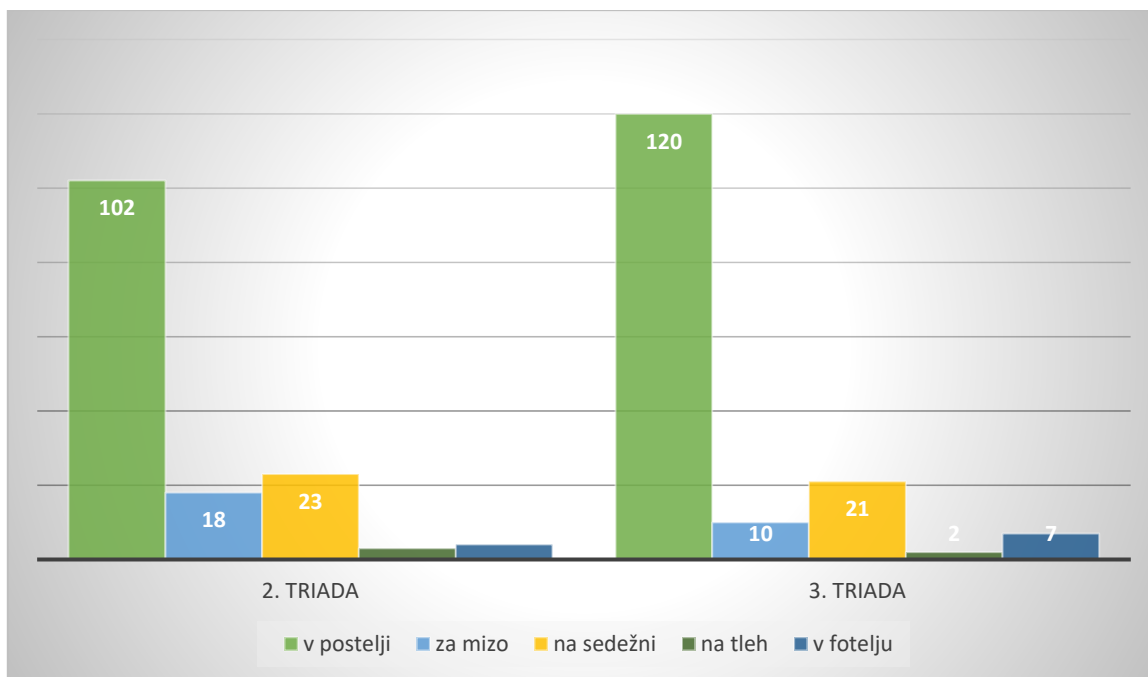

Graf 14: Kje najraje bereš?

Največ učencev, kar 72 %, najraje bere v postelji. Drugi najbolj priljubljen kraj za branje je na sedežni – tam bere 14 % anketirancev. 9 % učencev bere za mizo. 4 % učencev berejo v fotelju, 2 % učencev pa najraje bere na tleh.

Tabela 15: Kje najraje bereš? (odgovori po razredih)

Razred	v postelji	za mizo	na sedežni	na tleh	v fotelju	skupaj
4.	31	4	10	0	1	46
5.	37	10	4	2	1	54
6.	34	4	9	1	2	50
7.	38	5	7	1	3	54
8.	46	1	8	1	3	59
9.	36	4	6	0	1	47
Skupaj	222	28	44	5	11	310

Graf 15: Kje najraje bereš? (odgovori po triadah)

V obeh triadah največ učencev najraje bere v postelji: v 2. triadi 68 % učencev in v 3. triadi 75 % učencev. Drugo najbolj priljubljeno mesto je branje na sedežni, in sicer tako meni 15 % učencev 2. triade in 13 % učencev 3. triade. Na tretjem mestu po priljubljenosti je miza: za mizo bere 12 % učencev 2. triade in 6 % učencev 3. triade. V fotelju radi berejo 3 % učencev 2. triade in 4 % učencev 3. triade. Najmanj priljubljeno mesto za branje so tla: tam bereta 2 % učencev 2. triade in 1 % učencev 3. triade. Iz grafa je razvidno, da so odgovori učencev dokaj podobni.

4 SKLEPNE UGOTOVITVE

Po pregledu vseh rezultatov in natančni analizi sva ponovno pregledali začetne hipoteze.

Pri tem sva ugotovili naslednje:

HIPOTEZA 1: Večina učencev bere le knjige, predpisane kot obvezno branje.

Hipoteza 1 je **ovržena**, saj je anketa pokazala, da kar 50 % učencev bere zaradi tega, ker v tem uživajo. Le 11 % jih bere zato, ker to od njih zahtevajo starši, in le 39 % zato, ker to od njih zahteva šola.

HIPOTEZA 2: Učenci najpogosteje berejo fantazijske romane.

Hipoteza 2 je **potrjena**, saj je anketa pokazala, da največji delež učencev, tj. 37 %, najraje bere fantazijske knjige.

HIPOTEZA 3: Učenci 2. triade berejo več kot učenci 3. triade.

Anketa je pokazala, da najkrajši čas, od 0 do 30 minut, bere več učencev 3. triade kot učencev 2. triade. Od 1 do 3 ur bere več učencev 2. kot 3. triade. Dobra polovica vseh učencev 2. triade namreč bere do 3 ure. Od 3 do 5 ur bere 14 % učencev 2. triade in le 9 % učencev 3. triade. Iz tega izhaja, da bere več učencev 2. triade kot 3. triade. To potrjujejo tudi podatki o številu osvojenih bralnih značk, saj je v 2. triletju bralno značko osvojilo 62 % odstotkov učencev, v 3. triletju pa le 34 % vseh učencev. Hipoteza 3 je torej **potrjena**.

HIPOTEZA 4: Manj kot desetina učencev bere v tujem jeziku.

Anketa je pokazala, da kar 120 od 310 anketiranih učencev bere v angleščini, kar predstavlja 39 % anketirancev. 5 učencev bere v nemščini, kar pomeni 2 % anketiranih učencev. V drugih jezikih bere 10 % učencev. Hipoteza 4 je tako **ovržena**.

HIPOTEZA 5: Večina učencev bere v postelji.

Hipoteza 5 je **potrjena**, saj kar 71 % učencev najraje bere v postelji. 14 % učencev najraje bere na sedežni, kar 9 % učencev pa jih bere za mizo.

HIPOTEZA 6: Dekleta berejo več kot fantje.

Anketa je pokazala, da večji delež deklet kot fantov bere 5 ur ali več na teden. Fantje za branje porabijo manj časa, in sicer jih 43 % bere med 0 in 30 minutami ter 42 % med 1 in 3 urami. Dekleta tedensko berejo več, saj jih 35 % bere od 0 do 30 minut ter 49 % med 1 in 3 urami. Hipoteza je torej **potrjena**.

HIPOTEZA 7: Učenci 2. triade berejo knjige zaradi lastnega interesa, učenci 3. triade pa zato, ker od to njih zahtevajo starši ali šola.

Hipoteza je **potrjena**, saj največji delež učencev 2. triade, tj. 61 %, bere zaradi ljubezni do branja. Zaradi zahtev šole bere 31 % učencev 2. triade, zaradi zahtev staršev pa le 8 % učencev 2. triade. V 3. triadi pa največ učencev bere zaradi zahtev šole, in sicer kar 47 %. Več učencev 3. triade bere iz užitka kot zaradi zahtev staršev: 39 % uživa v branju, medtem ko zaradi pritiskov staršev bere 14 % anketiranih učencev 3. triade.

5 ZAKLJUČEK

Raziskovanje je bilo letos drugačno, saj sva se z mentorico povezali preko ZOOM-a. Veliko več je bilo brskanja po spletu, saj nisva mogli v knjižnico, vzeti v roke gradivo in si ga ogledati. Pri pregledu raziskovalnih nalog prejšnjih let sva našli veliko uporabnih virov, ki sva jih tudi raziskali.

Zavedava se, da je najino raziskovalno področje bilo obravnavano že večkrat. Morda bi ga v prihodnjem letu nadgradili s primerjavo količine branja pred in med epidemijo. Po eni strani opažava, da nama ostane kdaj več časa za branje, saj v času epidemije koronavirusa ne obiskujemo treningov in drugih dejavnosti. Po drugi strani pa sva žal opazili, da je veliko učencem (tudi nama) motivacija za učenje in branje padla ravno v času šolanja na daljavo.

Presenetilo naju je, da kar polovica učencev bere, ker v tem uživajo, tako da stanje na naši šoli še ni tako alarmantno. Pričakovano pa iz lastnega interesa bere več otrok 2. kot 3. triade. To je področje, na katerem se res veliko dela. Že samo na naši šoli obstaja bralni projekt in učiteljice kar naprej spodbujajo branje. Razveselili sva se dejstva, da veliko učencev bere v tujih jezikih – tudi midve.

Rezultati so bili sicer dokaj pričakovani: največ učencev bere fantazijske romane. Kot bereva v raziskavah, število bralcev upada proti koncu osnovne šole, kar je žal potrdila tudi najina anketa. Pričakovali sva tudi, da bodo dekleta brala več kot fantje, in tudi to sva z anketo potrdili. Iz tega lahko sklepamo, da bi bilo potrebno temu področju posvetiti več pozornosti. Kot sva prebrali, se branje začne že v zibelki in dobrega bralca se vzgoji. Kljub temu predlagava kakšen bralni klub samo za fante.

Popolnoma se strinjava z učiteljico slovenščine, gospo Olgo Kožel, da je branje zelo pomemben del človekovega življenja in delovanja. Pomembno je brati in za začetek lahko beremo karkoli, tudi kuharske knjige. Z vsakodnevnim branjem se oblikuje naklonjenost branju in prepričani sva, da čez čas tudi ljubezen do branja. Branje je treba narediti zabavno. Naredimo karkoli – samo da nas ne bo pobralo!

6 LITERATURA IN VIRI

6.1 LITERATURA

Kesič Dimic K. (2010). *Priporočnik o branju*. Ljubljana: Alba.

Pečjak S., Bucik, N., Gradišar A. in Peklaj C. (2006). *Bralna motivacija v šoli: merjenje in razvijanje*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

6.2 SPLETNI VIRI

10 razlogov, zakaj je za vas dobro, da berete knjige! (16. februar 2016). Pridobljeno 20. 10. 2020 s <https://govorise.metropolitan.si/zanimivosti/10-razlogov-zakaj-je-za-vas-dobro-da-berete-knjige/>.

Arhiv raziskovalnih nalog. Mladi za Celje. (b. d.) Pridobljeno oktobra in novembra 2020 s <https://splet.mladizacelje.si/index.php/arhiv-nalog/>.

Branje. (b. d.) V SSKJ. Pridobljeno 11. 11. 2020 s <https://fran.si/iskanje?View=1&Query=brati>.

Brezić, M. (2015). *Bralna kultura na III. OŠ Celje* (Raziskovalna naloga, Mladi za Celje). Pridobljeno 13. 1. 2021 s <https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4201504191.pdf>.

Citiranje in navajanje virov po 6. verziji APA standardov. (23. 2. 2018). Ljubljana: Knjižnica UL PeF. Pridobljeno 15. 1. 2021 s https://www.pef.uni-lj.si/fileadmin/Datoteke/Knjiznica/Datoteke/apa_citiranje.pdf.

Čanji, P. (2013). *Kaj, koliko in zakaj berejo učenci tretje triade II. OŠ Celje* (Raziskovalna naloga, Mladi za Celje). Pridobljeno 11. 1. 2021 s <https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4201303606.pdf>.

Kaj je elektronska knjiga. (b. d.) Pridobljeno 15. 11. 2020 s <http://www.digitpen.com/e-knjige/kaj-je-elektronska-knjiga>.

Knaflič L. in Bucik, N. (ur). (2009). *Branje za znanje in branje za zabavo*. Ljubljana: Andragoški center Slovenije. Pridobljeno 5. 10. 2020 s https://arhiv.acs.si/publikacije/Branje_za_znaje_in_branje_za_zabavo-prirocnik.pdf.

Kramberger, G. in Romih, M. (2018). *Osnovnošolci v svetu knjig*. Celje: OŠ Lava. Pridobljeno 12. 1. 2021 s <https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4201803553.pdf>.

Ljepoja, N. in Jelenc, T. (2010). *Branje revij na OŠ Hudinja* (Raziskovalna naloga, Mladi za Celje). Pridobljeno 14. 1. 2021 s <https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4201003845.pdf>.

Rastem s knjigo. (2020). Pridobljeno 11. 11. 2020 s <https://www.jakrs.si/bralna-kultura/rastem-s-knjigo/>.

Vodeb Š. in Kovač T. (2013). *Bralne navade učencev OŠ Frana Roša* (Raziskovalna naloga, Mladi za Celje). Pridobljeno 10. 1. 2021 s <https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4201303620.pdf>.

Zidanšek, Ž. in Karlovšek, G. (2012) *Bralna kultura učencev na OŠ Hudinja* (Raziskovalna naloga, Mladi za Celje). Pridobljeno 15. 1. 2021 s <https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4201203684.pdf>.

6.3 VIR SLIK

Reading in English. Pridobljeno 6. 10. 2020 s https://thebogatapost.com/wp-content/uploads/2017/06/636052464065850579-137719760_flyer-image-1-1280x720.jpg.

7 PRILOGA

7.1 VPRAŠALNIK KAJ, KAKO IN ZAKAJ BEREMO

Pozdravljeni! Sva učenci 8. b razreda. Letos delava raziskovalno nalogo s področja branja. Prosiva, da si vzameš nekaj minut in rešiš anketo. Hvala za tvoj čas!

Pia in Teja

Kateri razred obiskuješ?

- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.

Katerega spola si?

- moški
- ženska

1. Zakaj bereš? Kateri je glavni razlog?

- Ker od mene to zahteva šola (bralna značka, domače branje, bralni projekti).
- Ker od mene to zahtevajo starši.
- Ker v branju uživam.

2. Katere vrste besedil največkrat bereš ali poslušaš?

- knjige
- revije
- e-knjige
- slušne (avdio) knjige
- knjige na računalniku ali telefonu

3. Katera je tvoja najljubša zvrst?

- fantazijske knjige
- stripi
- grozljivke
- romantične zgodbe
- novice
- dokumentarne revije

4. Koliko časa tedensko nameniš branju?

- 0–30 minut
- 1–3 ure
- 3–5 ur
- 5 ur ali več

5. V katerem jeziku bereš? (Možnih je več odgovorov.)

- slovenščina
- angleščina
- nemščina
- drugo

6. Kje najraje bereš?

- v postelji
- za mizo
- na sedežni
- na tleh
- v fotelju

7.2 PODATKI O BRALNI ZNAČKI IN BRALNEM PROJEKTU NAŠE ŠOLE

DRUŠTVO BRALNA ZNAČKA SLOVENIJE – ZPMS VPRAŠALNIK ZLATI BRALEC/ZLATA BRALKA ŠOLSKO LETO 2019/2020

RAZRED	1. R.		2. R.		3. R.		4. R.		5. R.		6. R.		7. R.		8. R.		9. R.		SKUPAJ	
SPOL	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž	m	ž
ŠT. VSEH UČENCEV	27	38	26	23	25	26	28	26	30	22	36	32	28	35	29	24	29	15	258	241
ŠT. BRALCEV	27	38	26	23	18	21	27	25	12	15	14	11	13	15	4	4	12	7	153	159

PROJEKT KNJIGA ME(NE) BRIGA 2020/21

Knjiga me(ne) briga je projekt, v katerega so vključeni vsi učenci od 6. do 9. razreda, njegov namen pa je dvigniti bralno kulturo. Učencem smo dali na voljo nabor knjig, ki jih bodo brali in v mesecu marcu bodo reševali kviz, s katerim spodbujamo "zdravo" tekmovalnost. Zmagovalci se nato v mesecu maju predstavijo na prireditvi ob zaključku bralne značke, prav tako pa dobijo v dar knjigo. Letošnji nabor knjig je naslednji:

- 6. r.: G. Mebs: Nedeljka
- 7. r.: P. Voranc: Solzice
- 8. r.: F. Zlata: Zlatin dnevnik
- 9.r.: I. Cankar: Moje življenje

O projektu

Branje je zelo pomemben del človekovega življenja in delovanja, saj nas spremlja na vsakem koraku. V šoli se še posebej srečujemo z njim, saj skorajda ni dejavnosti, pri kateri branje ne bi bilo prisotno. S projektom KNJIGA ME(NE) BRIGA želimo povečati poseganje po knjigah pri učencih od 6. do 9. razreda, saj ravno pri njih opažamo zmanjšanje zanimanja za branje. Bolj pomembni postajajo ostali viri informacij, kot je npr. splet.

Tem učencem bi ponudili v branje knjigo (ločeno po razredih), ki bi bila blizu njihovim interesom, prav tako pa bi spadala med kakovostno literaturo. Sledilo bi preverjanje poznavanja knjige s kvizom, najboljši učenci pa bi bili prisotni na prireditvi, ki jo pripravljamo v okviru bralne značke, in nagrajeni s knjižno nagrado. Na takšen način bi promovirali aktualne knjige predvsem slovenskih avtorjev, učenci pa bi zaradi tega tudi raje posegali po njih.

Splošni cilji tega projekta pa so:

- Dvig ravni bralne kulture.
- Povečanje števila bralcev od 6. do 9. razreda.
- Povečanje obiska knjižnice in izposoje knjig.
- Ustvarjanje pozitivnega odnosa do branja in knjig.
- Učencem predstaviti pomen branja ter omogočiti, da branje prepoznajo kot vir informacij in znanj ter kot zabavo in užitek.
- Promovirati kakovostno literaturo.

Branje je dejavnost, ki se je začnemo učiti že pred vstopom v osnovno šolo in je pomembna za nadaljnje učenje in učno uspešnost, vendar se pravega pomena branja zavemo šele kasneje. Na naši šoli učenci osvajajo bralno značko od 1. razreda dalje in po pregledu večletne statistike smo opazili, da se število »bralcev« močno zmanjša nekje v 6. oz. 7. razredu. Hkrati smo ugotovili, da jih k branju pritegnejo zunanje oblike motivacije, ki jim obljublajo nagrado, zato bi bilo pomembno, da učenci razumejo pravi pomen branja knjig in pričnejo v njih uživati in ne berejo samo zaradi zunanjih spodbud ampak tudi lastnega interesa in radovednosti. Projekt KNJIGA ME(NE) BRIGA smo usmerili na učence predmetne stopnje, saj želimo ravno pri njih spodbuditi slednje, ter jim ponuditi v branje knjige, ki se jih »dotikajo« in hkrati spadajo med kakovostno literaturo.

IZJAVA

Mentor/-ica Urška Farčnik v skladu z 20. členom Pravilnika o organizaciji mladinske raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi z naslovom »Če ne bomo brali, nas bo pobralo!« katere avtorici sta Pia Rejc Vipotnik in Teja Vengust:

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno,
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature,
- da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu,
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na knjižničnih portalih z navedbo, da je raziskovalna naloga nastala v okviru projekta Mladi za Celje,
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju,
- da smo seznanjeni z razpisni pogoji projekta Mladi za Celje.

Celje, 22. 2. 2021

Podpis mentorja

Podpis odgovorne osebe